

Het Zinnenboek Spaans

Derde, herziene druk © 2018 Dr. Martin Nuij

Uitgegeven via Limburger.nl/mijnboek

Niets uit deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm, internet of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de uitgever.

Ondanks de aan de samenstelling van de tekst bestede zorg kan noch de redactie noch de uitgever aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade die zou kunnen voortvloeien uit enige fout die in deze uitgave zou kunnen voorkomen.

Dr. Martin Nuij

Het Zinnenboek Spaans

Een oefentocht langs de basisregels uit de Spaanse grammatica

Inhoudsopgave

Gebruiksaanwijzing	7
1 Uitspraak	9
2 De zinsdelen	12
3 Lidwoord, zelfstandig naamwoord en de vervoeging van de werkwoorden in de presente (onvoltooid tegenwoordige tijd)	15
4 De ontkennende en vragende zin	28
5 De werkwoorden <i>hebben</i> en <i>zijn</i>	35
6 Bijvoeglijk naamwoord (1)	42
7 Bijwoord (1)	54
8 De hulpwerkwoorden <i>kunnen</i> , <i>moeten</i> , <i>mogen</i> en <i>willen</i>	64
9 Enkelvoudige voorzetsels	70
10 Persoonlijk voornaamwoord	92
11 Telwoorden	105
12 Presente perfecto	114
13 Aanwijzend voornaamwoord	125
14 Bezittelijk voornaamwoord	135
15 Onbepaald voornaamwoord	143
16 Betrekkelijk voornaamwoord	153
17 Wederkerend voornaamwoord, combinaties van persoonlijke voornaamwoorden en het beklemtoond persoonlijk voornaamwoord	159
18 Vertaling van het Nederlandse ‘er’	168
19 Speciale werkwoorden.	175
20 Ontkennende woorden	183
21 Subjuntivo	191
22 Imperativo (gebiedende wijs)	197
23 Samengestelde voorzetsels	205
24 Bijvoeglijk naamwoord (2)	210
25 Bijwoord (2)	221
26 Het voornaamwoord ‘men’	231
27 Trappen van vergelijking	237
28 Beklemtoond wederkerend voornaamwoord en het voornaamwoord ‘elkaar’	250
29 Voorzetsels vóór werkwoorden in de infinitief	254
30 Futuro (toekomstige tijd)	263
31 Pretérito (verleden tijd)	270
32 Condicional	286
33 Gerundio	291
34 Lijdende vorm	298
Antwoordenboek	302
Register	339

Gebruiksaanwijzing

Een oefentocht langs de basisregels uit de Spaanse grammatica

Heb je wel eens, als voorbereiding op een vakantie in Spanje, geprobeerd zoveel mogelijk zinnen uit je hoofd te leren uit een boekje *Hoe zeg ik het in het Spaans?* Dan heb je ongetwijfeld gemerkt, dat onze opnamecapaciteit daarvoor niet erg groot is: het is ondoenlijk om zinnetjes uit een vreemde taal voor allerlei situaties in je hoofd paraat te hebben, zeker als je geen inzicht hebt in de grammaticale structuur ervan en de zinnetjes meer toverformules lijken. Onze capaciteit om Spaanse zinnen te formuleren wordt oneindig veel groter als we de beschikking hebben over het gereedschap (lees: de grammaticale regels) om deze zinnen uit een beperkte woordenschat te construeren en we dit gereedschap blindelings kunnen gebruiken. *Het Zinnenboek Spaans* helpt je bij het verwerven van deze vaardigheid. Meer dan 2500 te vertalen zinnen staan tot je beschikking om je te oefenen in het formuleren van zinnen in het Spaans, door gebruik te maken van de grammaticale regels voor deze taal. Het is niet zomaar een verzameling zinnen. Nee, de verzameling te vertalen zinnen is gefaseerd opgebouwd en leidt je langs de basisregels uit de Spaanse grammatica in een zorgvuldig voorbereide tocht. Aan het einde van deze tocht vind je alle grammaticale onderwerpen die je onderweg bent tegengekomen in alfabetische volgorde opgesomd in het *Register*, met achter elk grammaticaal onderwerp het nummer van het hoofdstuk en van de zin waar je het kunt terugvinden.

Alleen enkelvoudige zinnen

Dit boek beperkt zich hoofdzakelijk tot *enkelvoudige zinnen*, dat wil zeggen zinnen die slechts één onderwerp en één gezegde bevatten. Dus geen zinnen bestaande uit hoofd- en bijzin. Eenvoudig gesproken Spaans bestaat immers hoofdzakelijk uit enkelvoudige zinnen.

Hoe dit boek is opgebouwd

Alvorens we zinnen gaan formuleren in het Spaans, schenken we eerst aandacht aan de *uitspraak* (hoofdstuk 1). Het verwerven van een goede uitspraak is misschien wel het allerbelangrijkste aspect van het leren spreken van een vreemde taal. Je kunt nog zulke mooie Spaanse zinnen formuleren, als je ze niet correct uitsprekt ben je toch niet te verstaan. Omdat kennismaken van de uitspraakregels niet voldoende is om de Spaanse uitspraak onder de knie te krijgen, hebben we in de eerste helft van dit boek de Spaanse woorden en zinnen in cursief voorzien van ons eigen fonetisch schrift.

Onze tocht langs de basisregels uit de Spaanse grammatica begint met het leren hanteren van het grammaticale gereedschap, nodig voor het formuleren van de eenvoudigste zinnen bestaande uit alleen een *onderwerp* en een *gezegde* ('De kinderen slapen.'; 'Je liegt.'). Dit grammaticale gereedschap bestaat uit het *lidwoord*, het *zelfstandig naamwoord*, het *persoonlijk voornaamwoord als onderwerp* en het *werkwoord in de onvoltooid tegenwoordige tijd*. (hoofdstuk 3). Met de kennis van deze vier grammaticale basiselementen kun je overigens ook al veel zinnen vormen die behalve een onderwerp en een gezegde tevens een *lijdend voorwerp* bevatten mits (en je zult dit later in dit boek begrijpen) dit lijdend voorwerp geen mens is ('Ik neem *een pilsje*'). Je leert deze allereenvoudigste zinnen ook ontkennend en vragend maken (hoofdstuk 4). Kortom: je zult merken dat je met deze paar stukken grammaticale gereedschap al ongelooflijk veel zinnen in het Spaans kunt construeren, zeker als je ook nog de Spaanse woorden voor *hebben* en *zijn* kunt gebruiken (hoofdstuk 5). Deze zinnen kunnen we verder aankleden met *bijvoeglijke naamwoorden* (hoofdstuk 6) en *bijwoorden* (hoofdstuk 7). Door bijwoorden te gebruiken kun je *bepalingen* aan je zinnen toevoegen ('Ik breng het geld *morgen*'; 'Hij komt *misschien*'). Het reservoir van mogelijke zinnen wordt verder uitgebreid als je zinnen bestaande uit onderwerp-gezegde-lijdend voorwerp-bepaling kunt vormen met de hulpwerkwoorden *kunnen*, *moeten*, *mogen* en *willen* (hoofdstuk 8). Je grammaticale bagage voor het vormen van Spaanse zinnen met alle mogelijke zinsdelen is bijna compleet als je *voorzetsels* kunt gebruiken (hoofdstuk 9). Het wordt dan mogelijk om ook een *lijdend voorwerp* in de zin op te nemen als dit een mens is ('Ken je *de aannemer?*'), een *voorzetselvoorwerp* ('Je moet niet zo streng *over de jongen* oordelen'), een

voorzetselbepaling ('Kom je met de bus?') en vaak een *meewerkend voorwerp* (Wil je het boek aan Juan geven?). Geheel compleet is je bagage voor het vormen van Spaanse zinnen met alle mogelijke zinsdelen als je *persoonlijke voornaamwoorden als voorwerp* kent (hoofdstuk 10). Je kunt dan ook, en je zult dat later in dit boek begrijpen, elk *meewerkend voorwerp* in de zin opnemen.

Bij het vaardig worden in het formuleren van Spaanse zinnen zou je kunnen volstaan met het grammaticale gereedschap uit de hoofdstukken 3-10. Al het volgende zou je kunnen beschouwen als pure luxe. Naarmate je mooiere Spaanse zinnen wilt formuleren ga je steeds verder in het boek. Daarom is dit boek geschikt voor beginners en gevorderden in allerlei gradaties. Alleen wie ook de *complexe (samengestelde) zin* wil beheersen, vindt in dit boek weinig van zijn gading.

In dit boek wordt verondersteld, dat je de namen van de zinsdelen kent en kunt gebruiken: onderwerp, werkwoordelijk gezegde, naamwoordelijk gezegde, lijdend voorwerp, meewerkend voorwerp, voorzetselvoorwerp en bepaling. Daarom laten we onze tocht langs de basisregels uit de Spaanse grammatica voorafgaan door een oefening in het benoemen van de zinsdelen (hoofdstuk 2).

Hoe moet je dit boek gebruiken?

Houd de volgorde van het boek aan.

Werk het boek door in de gegeven volgorde, ga niet zappen. Het is namelijk *sequentieel* opgebouwd. Dit betekent dat steeds meer grammaticale elementen worden toegevoegd die in het vervolg bekend worden verondersteld. Is iets je ontschoten, dan kun je dit altijd terugzoeken via het *Register*.

Spreek het Spaans hardop uit

In de eerste helft van dit boek hebben we de Spaanse woorden en zinnen voorzien van een eigen fonetisch schrift, dat het Spaans weergeeft zoals je het hoort. Lees dit niet alleen, maar spreek het hardop uit. Natuurlijk is het voor een goede uitspraak van het Spaans nodig, naast dit boek, Spaans gesproken teksten te beluisteren en na te spreken. Een handig hulpmiddel op internet vormt *nl.forvo.com* waarin je elk Spaans woord kunt opzoeken en laten uitspreken.

Controleer na elke gemaakte zin

Maak gebruik van *directe feedback*. Zoek dus, zeker bij het begin van een hoofdstuk met oefenstof over bepaalde grammatica, na elke gemaakte zin de juiste oplossing in het *Antwoordenboek* achterin. In mijn lessen kan ik deze raad niet genoeg herhalen! Door directe feedback te zoeken leer je optimaal uit je fouten in plaats van zinnen lang dezelfde fout te maken en deze fout zo ook nog in te slijpen. Ben je verder gevorderd in een hoofdstuk en begin je vaardiger te worden in het toepassen van een bepaalde grammaticale regel, dan kun je gerust een aantal gemaakte zinnen tegelijk nakijken. Niet alleen het correct schrijven van de zinnen is van belang, maar ook een correcte uitspraak. Tot en met hoofdstuk 10 vind je in het *Antwoordenboek* bij elke zin ook hoe deze moet worden uitgesproken.

Veel succes!

Dr. Martin Nuij

1 Uitspraak

De klemtoon

Elk woord heeft een bepaalde lettergreep waarop de klemtoon valt. Zo valt de klemtoon op de voorlaatste lettergreep van de woorden **bo-ni-to** (mooi) en **e-xa-men** (examen) en op de laatste lettergreep van de woorden **en-ten-der** (begrijpen) en **re-loj** (horloge). In alle vier woorden valt de klemtoon volgens de regels. In **bonito** en **examen** valt de klemtoon volgens de regel, dat de klemtoon op de voorlaatste lettergreep ligt als het woord eindigt op een klinker of op de medeklinkers **-n** of **-s**. In **entender** en **reloj** valt de klemtoon volgens de regel, dat de klemtoon op de laatste lettergreep ligt als het woord eindigt op een medeklinker anders dan **-n** of **-s**.

Waar valt de klemtoon als een woord eindigt op twee klinkers?

Als deze twee klinkers een *tweeklank* zijn, d.w.z. een combinatie van twee klinkers die slechts één lettergreep vormen, dan valt de klemtoon volgens de regel op de voorlaatste lettergreep. Een tweeklank bestaat uit een combinatie van een sterke klinker (**a-e-o**) en een zwakke klinker (**i-u**), zoals in **in-dus-tria** ('industrie'), **len-gua** ('tong' of 'taal'), **na-die** ('niemand'). Bestaat de laatste lettergreep uit een zwakke en een sterke klinker en moet tegen de regel in op deze lettergreep de klemtoon vallen, dan krijgt de zwakke klinker het klemtoonteken, een voorovervallend streepje: **policía** ('politie'), **continúo** ('ik ga door').

Een combinatie van twee sterke klinkers vormt geen tweeklank maar bestaat uit twee lettergrepen, zoals in **cor-re-o** ('post'), **ta-re-a** ('taak'), **le-er** ('lezen'). De klemtoon valt daar volgens de regel op de voorlaatste lettergreep als het woord eindigt op een klinker en op de laatste lettergreep als het woord eindigt op een medeklinker anders dan **n** of **s**.

Waar valt de klemtoon als de tweeklank bestaande uit een zwakke en een sterke klinker niet aan het einde van een woord staat maar de voorlaatste lettergreep vormt? Dan valt de klemtoon op de sterke klinker: **heroico** ('heldhaftig'), **pueblo** ('volk' of 'dorp'), **reina** ('koningin'), **viernes** ('vrijdag'). Bestaat deze voorlaatste lettergreep uit twee zwakke klinkers, dan valt de klemtoon op de tweede zwakke klinker: **ruido** ('lawaai' of 'geluid'), **viudo** ('weduwenaar'), **juicio** ('oordeel'). Dezelfde regel geldt als de klemtoon hoort te vallen op de laatste lettergreep: **construir** (bouwen).

In woorden waarin de plaats van de klemtoon niet beantwoordt aan de regels, wordt ze aangegeven met een klemtoonteken, een voorovervallend streepje: **teléfono** ('telefoon'), **árbol** ('boom'), **menú** ('menu' of 'spijskaart'), **buzón** ('brievenbus'). We zagen dit al bij woorden op een tweeklank waarop tegen de regel in de klemtoon moet vallen, zoals **policía**.

In ons eigen fonetisch schrift zullen we de beklemtoonde klinker in een woord onderstrepen: **bonito** *bonieto*.

Het accentteken wordt ook gebruikt zonder dat van klemtoonaanduiding sprake is. Het dient dan om twee eenlettergrepige woorden van een verschillende grammaticale categorie die voor de rest gelijk geschreven worden, van elkaar te onderscheiden. Voorbeelden zijn **mas** (voegwoord) en **más** (bijwoord), **el** (lidwoord) en **él** (persoonlijk voornaamwoord), **como** (bijwoord en voegwoord) en **cómo** (vraag- en uitroepwoord), **te** (persoonlijk voornaamwoord) en **té** (zelfstandig naamwoord).

Uitspraak van de letters

De klinkers

De **a** klinkt als in het Nederlandse *af* of als in het Nederlandse *laat*. De als in *af* klinkende **a** geven we in ons fonetisch schrift aan met *a*, de als in *laat* klinkende **a** met *aa*: **tarde** (*tardee*) 'middag'; **abril** (*aabriel*) 'april'.

De **e** klinkt als in het Nederlandse *bed* of als in het Nederlandse *beet*. De als in *bed* klinkende **e** geven we in ons fonetisch schrift aan met *e*, de als in *beet* klinkende **e** met *ee*: **caseta** (*kaseta*) 'huisje', 'hok',

'badhokje'; **museo** (*moeseo*) 'museum'. De **e** klinkt nooit als de stomme **e** van het Nederlandse *de, we*, enz. Spreek **madre** (moeder) uit als *ma-dree*.

De **i** kan klinker zijn of halfklinker. De klinker **i** klinkt als de *ie* in *fiets*. Voorbeelden: **salida** (*salieda*) 'uitgang'; **pila** (*piela*) 'batterij', 'stapel'; **policía** (*polieSia*) 'politie'.

De uitspraak van de halfklinker **i** ligt tussen *ie* en *j* in, wat het geval is in een tweeklank. De uitspraak ligt dichterbij *ie* als de **i** de eerste letter van de tweeklank is: **parientes** (*pariejentes*) 'familie'; **memoria** (*memorieja*) 'geheugen'. De uitspraak ligt dichterbij *j* als de **i** de tweede letter van de tweeklank is: **aire** (*ajree*) 'lucht'; **reina** (*rejna*) 'koningin'.

De **o** klinkt als in het Nederlandse *bot* of bijna als in het Nederlandse *boot*. De als in *bot* klinkende **o** geven we in ons fonetisch schrift aan met *o*, de bijna als in *boot* klinkende **o** met *oo*: **pelota** (*peelota*) 'bal'; **camino** (*kami^unoo*) 'weg'.

De **u** kan klinker zijn of halfklinker. De klinker **u** klinkt als de *oe* in *koek*. Voorbeelden: **luna** (*loena*) 'maan'; **fumar** (*foemar*) 'roken'.

De uitspraak van de halfklinker **u** ligt tussen *oe* en *w* in, wat het geval is in een tweeklank. De uitspraak ligt dichterbij *oe* als de **u** de eerste letter van de tweeklank is: **bueno** (*boe-eno*) 'goed'; **continuo** (*kontieno^o-o*) 'voortdurend'. De uitspraak ligt dichterbij *w* als de **u** de tweede letter van de tweeklank is: **autobús** (*awtobo^{es}*) 'bus'; **euro** (*ewro*) 'euro'. Ook in de uit twee zwakke klinkers bestaande lettergreep **ui** ligt de uitspraak van de **u** dichterbij de *oe*: **ruido** (*rroe-iedo*) 'lawaaï'.

In de lettercombinaties **que/qui** en **gue/gui** wordt de **u** niet uitgesproken: **aquí** (*aakie*) 'hier'; **guerra** (*gerra*), **alguien** (*alģjen*). Staat er een trema op de **u**, dan wordt hij wel uitgesproken: **pingüino** (*piengwi^uno*) 'pinguïn'.

De medeklinkers

In het Spaans worden medeklinkers in het algemeen niet verdubbeld. Er zijn echter vier uitzonderingen: de letters *c, n, r* en *l* kunnen dubbel voorkomen. Hoe ze moeten worden uitgesproken komt hieronder in alfabetische volgorde ter sprake.

De **b** aan het begin van een woord of na een **n** of **m** klinkt als de *b* in het Nederlandse *boom*. Voorbeelden: **Bolivia** (*boolievie-a*), **Colombia** (*koolombie-a*)

In andere gevallen wordt de **b** uitgesproken als een zeer zachte *b* (bijna een *w*). Voorbeelden: **abeja** (*aawecha*) 'bij'; **Cuba** (*koewa*), **pueblo** (*poe-eblo*) 'dorp'

De **c** wordt op twee verschillende manieren uitgesproken, afhankelijk van de letter die er op volgt.

De **c** vóór een **e** of **i** klinkt slissend zoals de Engelse *th*, maar meer tussen de tanden. We zullen deze klank in ons eigen fonetisch schrift aanduiden met *S*.

Voorbeelden: **cien** (*Sie-en*) 'honderd'; **ofrecer** (*ofreSer*) 'aanbieden'

De **c** vóór een **a, o** of **u** of een medeklinker klinkt als de Nederlandse *k*. Voorbeelden: **café** (*kafé*) 'koffie'; **casa** (*kasa*) 'huis'; **clase** (*klasee*) 'klas'

In **cc** hebben de twee *c*'s een verschillende uitspraak: **lección** (*lekSie-on*) 'les'; **acción** (*akSie-on*) 'actie'.

De **ch** wordt uitgesproken als *tsj*, zoals in het Engelse *church*.

Voorbeelden: **chico** (*tsjiek^o*) 'jongen'; **muchacho** (*moetsjatsjo*) 'jongen (adolescent)'

De **d** wordt aan het einde van een woord en in **-ado** bijna niet uitgesproken. Je begint als het ware de **d** uit te spreken maar stopt dan onmiddellijk.

Voorbeelden: **usted** (*oeste*) 'u'; **comprado** (*kompra-o*) 'gekocht'

De **g** wordt op twee verschillende manieren uitgesproken, afhankelijk van de letter die er op volgt.

De **g** vóór een **e** of **i** wordt uitgesproken als de *ch* in *kachel*.

Voorbeelden: **gente** (*chentee*) 'mensen'; **Bélgica** (*belchieka*) 'België'

De **g** vóór een **a**, **o** of **u** of een medeklinker klinkt als in het Duitse *gut*. In ons eigen fonetisch schrift geven we deze klank aan met *ǵ*.

Voorbeelden: **gobierno** (*ǵobjerno*) ‘regering’; **guitarra** (*ǵietarra*) ‘gitaar’; **globo** (*ǵlǒboo*) ‘bol’

N.B In woorden als **guitarra**, **alguien**, **guerra** e.d. dient de (niet uitgesproken) **u** om de **g** vóór de **e** en **i** de harde klank *ǵ* te geven.

De **h** wordt niet uitgesproken.

Voorbeelden: **hombre** (*ombree*) ‘man’; **hotel** (*otel*) ‘hotel’

De **j** wordt uitgesproken als de *ch* in *kachel*.

Voorbeelden: **jardín** (*chardien*) ‘tuin’; **jueves** (*choe-ebes*) ‘donderdag’

De dubbele **ll** wordt uitgesproken als *lj* (bijna als een *j*, je hoort de *l* haast niet).

Voorbeelden: **caballero** (*kabaljeero*) ‘heer’; **guerilla** (*ǵerielja*) ‘oorlog’

De **n** vóór **b**, **v**, **f** en **p** klinkt als *m*.

Voorbeelden: **un banco** (*oem banko*) ‘een bank’; **enfermo** (*emfermo*) ‘ziek’

De **ñ** wordt uitgesproken als *nj*.

Voorbeelden: **España** (*espanja*) ‘Spanje’; **señor** (*senjor*) ‘heer’

De **qu** wordt uitgesproken als *k*.

Voorbeelden: **banquero** (*bankeero*) ‘bankier’; **quince** (*kienSee*) ‘vijftien’

De **r** aan het begin van een woord wordt rollend uitgesproken, dus gevormd met de punt van de tong in plaats van achter in de mond: **radio** (*rradiejo*). Tussen klinkers en aan het eind van een woord niet rollend: **pero** (*peero*) ‘maar’; **escribir** (*eskriebier*) ‘schrijven’.

De dubbele **rr** wordt altijd rollend uitgesproken: **perro** (*perro*) ‘hond’.

De **v** wordt net zo uitgesproken als de **b**.

Voorbeelden: **vino** (*bieno*) ‘wijn’.

De **x** wordt uitgesproken als *ks*.

Voorbeelden: **extranjero** (*ekstrancheero*) ‘vreemdeling’; **existir** (*eksiestier*) ‘bestaan’

In sommige woorden wordt in informele uitspraak de **x** tot *s*.

Voorbeeld: **examen** (formeel *eksamen*, informeel *esamen*) ‘examen’

De letter **z** wordt uitgesproken als de Engelse *th*. We zullen deze als de Engelste *th* uitgesproken **z** in ons fonetisch schrift weer schrijven als *S*.

Voorbeelden: **zapato** (*Sapato*) ‘schoen’; **corazón** (*koraSón*) ‘hart’

2 De zinsdelen

Voor het vormen van zinnen in het Spaans moet je iets weten over de *zinsdelen*. We vertellen je er hier iets over voordat je de hierna volgende oefeningen gaat maken.

Een zin is opgebouwd uit zinsdelen. Een zinsdeel kan een woord zijn, maar meestal is het een groepje woorden. We onderscheiden vier zinsdelen:

- a onderwerp
- b gezegde
- c voorwerpen
- d bepalingen

El veterinario	reconoce	el animal	muy concienzudo.
De dierenarts	onderzoekt	het dier	heel nauwgezet.
<i>onderwerp</i>	<i>gezegde</i>	<i>voorwerp</i>	<i>bepaling</i>

Elke enkelvoudige zin bevat altijd slechts één onderwerp en één gezegde. Staan er meerdere gezegdes in een zin, dan spreken we van een samengestelde of complexe zin.

We onderscheiden het werkwoordelijk gezegde en het naamwoordelijk gezegde. Het *werkwoordelijk gezegde* bestaat uit een werkwoord (zoals in het voorbeeld hierboven) of werkwoord met hulpwerkwoord, bijvoorbeeld in: **Mi hermano quiere vender su caballo** (Mijn broer *wil* zijn paard *verkopen*). Het *naamwoordelijk gezegde* bestaat uit een *koppelwerkwoord* en een bijvoeglijk naamwoord of zelfstandig naamwoord dat door het koppelwerkwoord aan het onderwerp wordt gekoppeld, bijvoorbeeld:

Margarita está muy enfadada.	Margarita is erg boos.
La directora es una mujer.	De directeur is een vrouw.

Er zijn drie soorten voorwerpen:

- Het *lijdend voorwerp*. Bijvoorbeeld **Lola mira el dossier** 'Lola bekijkt *het dossier*'. Het lijdend voorwerp is de persoon of zaak die het voorwerp van de handeling is: *wat* of *wie* bekijkt Lola?

- Het *meewerkend voorwerp*, bijvoorbeeld **He explicado a mis padres la situación** 'Ik heb *mijn ouders* de situatie uitgelegd'. Het meewerkend voorwerp is de persoon of zaak waarop de handeling gericht is: *aan wie* wordt de situatie uitgelegd? Merk op, dat in het Spaans, in tegenstelling tot het Nederlands, vóór het meewerkend voorwerp altijd het voorzetsel **a** (aan) staat.

Tot het meewerkend voorwerp rekenen we hier gemakshalve ook het *belanghebbend voorwerp*, bijvoorbeeld **Mamá ha comprado un gorro nuevo para Carlos** 'Moeder heeft een nieuwe muts *voor Carlos* gekocht'.

- Het *voorzetselvoorwerp*, bijvoorbeeld **Creo en Dios** 'Ik geloof *in God*'; **Pensaba en el desorden que dejaba** 'Hij dacht *aan de wanorde* die hij achterliet'. Net als het lijdend voorwerp geeft het voorzetselvoorwerp de persoon of zaak weer die het voorwerp van de handeling is, alleen heeft dit voorwerp een voorzetsel. Dit voorzetsel hoort vast bij het werkwoord, bijvoorbeeld **creer en** (geloven in) en **contar con** (rekenen op).

Alle zinsdelen die overblijven nadat we onderwerp, gezegde en voorwerpen hebben aangewezen, zijn *bepalingen*. Een zin kan meerdere bepalingen bevatten. Zo bevat de volgende zin twee bepalingen:

Mañana por la noche	vamos	al cine.
Morgenavond	gaan we	naar de film.
<i>bepaling</i>	<i>onderwerp en gezegde</i>	<i>bepaling</i>

Bestaat het eerste woord van een bepaling uit een voorzetsel of een samentrekking van voorzetsel en bepaald lidwoord (zoals **al cine**), dan spreken we van een *voorzetselbepaling*.

Op grond van wat er door een bepaling wordt gespecificeerd kunnen we veel soorten bepalingen onderscheiden. In de voorbeeldzin is **mañana por la noche** een tijdsbepaling en **al cine** een plaatsbepaling.

Benoem de zinsdelen door onder elk zinsdeel het juiste nummer in te vullen. Kies daarvoor uit:

1 onderwerp

2a werkwoordelijk gezegde

2b naamwoordelijk gezegde

3a lijdend voorwerp

3b meewerkend voorwerp of belanghebbend voorwerp

3c voorzetselvoorwerp

4 bepaling

Voorbeeld:

De dierenarts onderzoekt het dier heel nauwgezet.

El veterinario|reconoce|el animal|muy concienzudo.

.....1.....|.....2a.....|.....3a...|.....4.....

1 Maria koopt een boek voor haar zoon.

María|compra|un libro|para su hijo.

.....|.....|.....|.....

2 Mijn man moet tot acht uur op kantoor blijven.

Mi marido|tiene que quedarse|hasta las ocho|en la oficina.

.....|.....|.....|.....

3 Eindelijk kon mijn moeder zich van de praatzieke vrouw losmaken.

Por fin|mi madre|pudo deshacerse|de la mujer habladora.

.....|.....|.....|.....

4 Mijn zoon heeft deze week hard gewerkt.

Mi hijo|ha trabajado|mucho|esta semana.

.....|.....|.....|.....

5 De bibliotheek is tot 5 september dicht.

La biblioteca|está cerrada|hasta el cinco de septiembre.

.....|.....|.....

6 Iedereen hilde op het einde van de plechtigheid.

Todo el mundo|lloró|al final de la ceremonia.

.....|.....|.....

7 Mijn ouders wonen sinds 1999 in Murcia.

Mis padres|viven|en Murcia|desde 1999.

.....|.....|.....|.....

8 Heb jij de auto vandaag nodig?

¿Tú|necesitas|el coche|hoy?

.....|.....|.....|.....

9 Juana is erg aardig tegen iedereen.

Juana|es muy amable|con todo el mundo.

.....|.....|.....

10 Ik heb chocolade ijs voor de kinderen gekocht.

He comprado|helado de chocolate|para los niños.

.....|.....|.....

11 We hebben de ambtenaren de situatie uitgelegd.
Hemos explicado|a los funcionarios|la situación.
.....|.....|.....

12 Hij dacht vaak aan zijn moeder.
Pensaba|muchas veces|en su madre.
.....|.....|.....

13 Ik heb aan de ober drie pilsjes betaald.
He pagado|al camarero|tres cervezas.
.....|.....|.....

14 Mijn collega geeft het hele loon aan zijn vrouw.
Mi colega|da|el sueldo íntegro|a su mujer.
.....|.....|.....

15 Hij bleef een paar nachten in het appartement slapen.
Algunas noches|se quedaba a dormir|en el piso.
.....|.....|.....

16 Altijd spreekt hij slecht over zijn collega's.
Siempre|habla|mal|de sus compañeros de trabajo.
.....|.....|.....|.....

17 Hij keek mij met een vreemde blik aan.
Me |miraba|con una cara rara.
.....|.....|.....

18 Ze hebben jou veel dingen voor je verjaardag gegeven.
Te |han regalado| muchas cosas|para tu cumpleaños.
.....|.....|.....

3 Lidwoord, zelfstandig naamwoord en de vervoeging van de werkwoorden in de presente (onvoltooid tegenwoordige tijd)

De meest eenvoudige zinnen zijn samengesteld uit een onderwerp en een werkwoordelijk gezegde: 'De kinderen slapen'; 'Je liegt'. Zinnen als deze zijn opgebouwd uit vier woordsoorten: een **lidwoord**, een **zelfstandig naamwoord** of een **persoonlijk voornaamwoord als onderwerp** en een **werkwoord**. We beginnen onze studie van de Spaanse grammatica dan ook met deze woordsoorten.

Het lidwoord

In het Spaans zijn zelfstandige naamwoorden *mannelijk* of *vrouwelijk*. Dit grammaticale geslacht komt o.a. tot uitdrukking in het lidwoord:

el libro *el liebro* het boek **un libro** *oen liebro* een boek

la casa *la kasa* het huis **una casa** *oena kasa* een huis

El en **la** zijn *bepaalde lidwoorden* en **un** en **una** zijn *onbepaalde lidwoorden*.

Het zelfstandig naamwoord kan in het *enkelvoud* of in het *meervoud* staan en dat geldt ook voor het *bepaald lidwoord*:

los libros *los liebros* de boeken

las casas *las kisas* de huizen

Vóór vrouwelijke woorden in het enkelvoud die beginnen met een beklemtoonde lettergreep waarvan de eerste letter een **a** of **ha** is, verandert het vrouwelijk bepaald lidwoord **la** in **el** en het vrouwelijk onbepaald lidwoord meestal in **un** (maar **una** mag ook). Voorbeelden: **el alma** *el alma* (de ziel) **un (una) alma** (er is geen verschil in uitspraak tussen **un alma** en **una alma**); **el hacha** *el atsja* (de bijl) **un (una) hacha**, **el agua** *el aagoea* (het water); **el hambre** *el ambree* (de honger). Maar niet met een beklemtoonde lettergreep beginnend: **la amiga** *la amieğa* (de vriendin), **la hamaca** *la aamaka* (de hangmat).

Let op: de verandering van **la** in **el** en **una** in **un** vindt alleen plaats als het lidwoord direct voor het zelfstandig naamwoord staat: **un hacha afilada** maar **una afilada hacha** (een scherpe bijl).

Naast de onbepaalde lidwoorden enkelvoud **un** en **una** heeft het Spaans nog de onbepaalde lidwoorden meervoud **unos** *oenos* en **unas** *oenas*. Deze worden gebruikt vóór zelfstandige naamwoorden die in het Nederlands enkelvoud zijn maar in het Spaans meervoud, zoals **gafas** *ğafas* (bril) en **pantalones** *pantalonees* (broek): **unas gafas** (een bril); **unos pantalones** (een broek). Ook wordt het wel gebruikt in de betekenis van 'een stel', 'een paar': **Tienes unos amigos simpáticos** *tie-enees oenos amieğos siempatiekos* (Je hebt een stel sympathieke vrienden).

Behalve onbepaald lidwoord zijn **unos** en **unas** ook onbepaald voornaamwoord in de betekenis van 'enkele', 'een paar' (zie hoofdstuk 15).

1 Vul op de stippellijntjes het lidwoord in. De eerste is al voorgedaan.

Bepaald lidwoord	Enkelvoud		Meervoud Bepaald lidwoord
		Onbepaald lidwoord	
1...el...señor (heer)un...señor		...los...señores (heren)
2.....señora (dame)señora	señoras (dames)
3amigo (vriend)amigo	amigos (vrienden)
4amiga (vriendin)amiga	amigas (vriendinnen)
5hermano (broer)hermano	hermanos (broers)
6hermana (zus)hermana	hermanas (zussen)
7tío (oom)tío	tíos (ooms)
8tía (tante)tía	tías (tantes)
9profesor (leraar)profesor	profesores (leraren)
10profesora (lerares)profesora	profesoras (leraressen)

11francés (Fransman)francésfranceses (Fransen)
12francesa (Franse)francesafrancesas (Françaises)
13padre (vader)padrepadres (vaders)
14madre (moeder)madremadres (moeders)
15gallo (haan)gallogallos (hanen)
16gallina (kip)gallinagallinas (kippen)
17.....toro (stier)torotoros (stieren)
18vaca (koe)vacavacas (koeien)
19ala (vrouwelijk vleugel)alaalas (vleugels)
20hacha (vrouwelijk bijl)hachahachas (bijlen)

Het zelfstandig naamwoord

Geslacht

Weten wat het grammaticale geslacht (mannelijk of vrouwelijk) is van zelfstandige naamwoorden voor mensen en dieren is geen probleem: dat is (bijna altijd) gelijk aan het natuurlijke geslacht (de sekse) van de mens of het dier dat door het zelfstandig naamwoord wordt aangeduid: **el chico** *el tsjiekō* (de jongen), **la chica** *la tsjiekā* (het meisje) - **el león** *el lee-on* (de leeuw), **la leona** *la lee-ona* (de leeuwin). Bij een aantal woorden voor mensen zijn de mannelijke en vrouwelijke versie identiek en moet uit een determinant (lidwoord, aanwijzend voornaamwoord, onbepaald voornaamwoord) het verschil blijken. Voorbeelden: **el estudiante/la estudiante** *estoedieante* (student/student); **el amante/la amante** *amante* (minnaar/ minnares).

Lastiger om te weten is het geslacht van zelfstandige naamwoorden voor dingen. Gelukkig is bij deze zelfstandige naamwoorden het geslacht vaak te herkennen aan het uiteinde, de uitgang van het woord.

► Zelfstandige naamwoorden die op een klinker (behalve de onbeklemtoonde –a en –e) eindigen zijn gewoonlijk mannelijk:

el piso *el pieso* (verdieping) – **el año** *el anjo* (jaar) – **el sofá** *el sofā* (bank)– **el pie** *el pie-e* (voet)

Uitzonderingen op deze regel zijn onder andere: **la foto** *la foto* (foto), **la radio** *la rradie-o* (radio), **la mano** *la maano* (hand), **la moto** *la moto* (motor).

► Zelfstandige naamwoorden die op een onbeklemtoonde –a eindigen zijn meestal vrouwelijk:

la mesa *la mesa* (tafel) – **la casa** *la kasa* (huis)– **la cabeza** *la kabeSa* (hoofd)– **la revista** *la rrebiesta* (tijdschrift)

Uitzonderingen zijn **el día** *el diea* (dag), **el mapa** *el mapa* (kaart), **el planeta** *el planeeta* (planeet), **el tranvía** *el tranviea* (tram) en woorden op –ma die zijn overgenomen uit het oude Grieks zoals **el problema** *el probleema* (probleem), **el clima** *el kliema* (klimaat) en **el diploma** *el dieploma* (diploma).

► Onder de zelfstandige naamwoorden op een onbeklemtoonde –e zijn evenveel mannelijke als vrouwelijke:

el coche *el kotsjee* (auto) – **el cine** *el Sienee* (bioscoop) – **la calle** *la kaljee* (straat) – **la llave** *la ljaabee* (sleutel)

Er kan een enkele aanwijzing worden gegeven: woorden op –umbree zijn meestal vrouwelijk en woorden op –aje zijn meestal mannelijk.

la costumbre *la kostoembree* (gewoonte) – **la muchedumbre** *la moetsjedoeembree* (menigte) - **el coraje** *el koorachee* (moed) - **el paisaje** *el pajsachee* (landschap)

► De zelfstandige naamwoorden op een medeklinker zijn mannelijk of vrouwelijk:

el interés *el ienteeres* (belang) – **el tren** *el tren* (trein) - **la salud** *la saloed* (gezondheid) – **la pared** *la pared* (wand)

Er kunnen wel enkele aanwijzingen worden gegeven:

►► Woorden die eindigen op –ción, –sión of –zón; –dad, –tad, –tud en –z zijn meestal vrouwelijk.

la habitación *la aabietaSieon* (kamer) - **la decisión** *la deeSiesjon* (beslissing) – **la razón** *la raSon* (reden) - **la verdad** *la berda* (waarheid) – **la libertad** *liewertā* (vrijheid) – **la virtud** *la biertoē* (deugd) - **la nariz** *la nariēS* (neus) – **la luz** *la loeS* (licht). Uitzonderingen op deze regel zijn onder andere **el corazón** *el koraSón* (hart), **el lápiz** *el lapieS* (potlood) en **el pez** *el peS* (vis)

►► Woorden die eindigen op **-an**, **-or** en **-l** zijn meestal mannelijk:

el pan *el pan* (brood) – **el error** *el error* (fout) – **el amor** *el amor* (liefde) – **el papel** *el papel* (papier) – **el hospital** *el hospital* (ziekenhuis)

Ook op deze regel zijn nogal wat uitzonderingen, vooral bij de woorden op **-l**:

la flor *la flor* (bloem) – **la catedral** *la catedral* (kathedraal) – **la sal** *la sal* (zout) – **la piel** *la pie-el* (huid) – **la señal** *la senjal* (signaal)

Vorming van het meervoud

Bij verreweg de meeste zelfstandige naamwoorden wordt het meervoud gevormd door toevoeging van **-s** of **-es**.

Een **-s** wordt toegevoegd als het zelfstandig naamwoord eindigt op een klinker (onbeklemtoond of beklemtoond), uitgezonderd een **í** met klemtoonteken. Voorbeelden: **el detective** *el detektieve* (detective), **los detectives**; **la chica** *la tsjeka* (meisje) **las chicas**; **el café** *el kafe* (café), **los cafés**; **el pie** *el pie-e* (voet), **los pies**.

Een **-es** wordt toegevoegd als het zelfstandig naamwoord eindigt op een **í** met klemtoonteken of op een medeklinker, inclusief een **j** en **y** maar uitgezonderd **-s** en **-x**. Voorbeelden: **el maniquí** *el maniekie* (mannequin) **los maniqués**; **la ciudad** *la Sie-oedad* (stad) **las ciudades**; **el reloj** *el reloch* (horloge) **los relojes**; **la ley** *la lej* (wet) **las leyes**.

Eindigt het zelfstandig naamwoord op de medeklinker **s** of **x**, dan zijn er twee mogelijkheden:

- Het meervoud wordt gevormd met **-es** als de klemtoon op de laatste lettergreep valt (bijvoorbeeld **el país** *el pa-ies* (land) **los países**; **el portugués** *el portoeğes* (Portugees) **los portugueses**) of als het woord maar uit één lettergreep bestaat waarop vanzelf de klemtoon valt (bijvoorbeeld **el mes** *el mes* (maand) **los meses**; **el box** *el boks* (paardenbox) **los boxes**).

- Valt de klemtoon niet op de laatste lettergreep, dan blijft het zelfstandig naamwoord in het meervoud onveranderd: **el atlas** *el atlas* (atlas) **los atlas**; **el martes** *el martes* (dinsdag), **los martes**; **el tórax** *el toraks* (borstkas) **los tórax**.

Bij de meervoudsvorming moet soms de schrijfwijze van het woord aangepast worden.

Eindigt het zelfstandig naamwoord op een **z**, dan verandert deze bij de meervoudsvorming in een **c**, bijvoorbeeld **el juez** *chweS* (rechter), **los jueces**.

Bij zelfstandige naamwoorden waar de klemtoon op de voorlaatste of laatste lettergreep valt, blijft bij de meervoudsvorming de klemtoon op de oorspronkelijke lettergreep liggen. Dit heeft tot gevolg dat het oorspronkelijke klemtoonteken verdwijnt (**francés** *franSes* 'Fransman', **franceses**; **colección** *kolekSjon* 'verzameling', **colecciones**) of dat er juist een klemtoonteken verschijnt (**examen** *eksamen* 'examen', **exámenes**; **virgen** *bierchen* 'maagd', **vírgenes**; **imagen** *iemaachen* 'beeld', **imágenes**).

2 Zet de volgende zelfstandige naamwoorden (inclusief het lidwoord) in het meervoud.

Enkelvoud	Meervoud	Enkelvoud	Meervoud
1 el tren (trein)	el coche (auto)
2 la mesa (tafel)	la silla (stoel)
3 la mano (hand)	la pierna (been)
4 el pie (voet)	la cabeza (hoofd)
5 el día (dag)	la noche (nacht)
6 el mes (maand)	el año (jaar)
7 la lección (les)	la edad (leeftijd)
8 el problema (probleem)	el poeta (dichter)
9 el rey (koning)	la reina (koningin)
10 la vez (keer)	la luz (licht)
11 el pez (vis)	el lápiz (potlood)
12 el pueblo (dorp)	la ciudad (stad)

13 el hotel (hotel)	la playa (strand)
14 la pared (wand)	la habitación (kamer)
15 la actriz (actrice)	el profesor (leraar)
16 el israelí (Israëliër)	el holandés (Hollander)
17 el paraguas (paraplu)	el cine (bioscoop)
18 el país (land)	el lunes (maandag)

Vertaal naar het Spaans:

3 Twee (dos) bier, alstublieft. (alstublieft = por favor *por favor*)

Vocabulario

een koffie	un café <i>oen kafê</i>
een thee	un té <i>oen tè</i>
een bier, pilsje	una cerveza <i>oena SerbeSa</i>
de wijn	el vino <i>el bïeno</i>
het water	el agua <i>el aaĝoea</i>
de melk	la leche <i>la letsjee</i>

.....
4 De kaart, alstublieft.

.....
5 Ober. De rekening, alstublieft.

.....
6 Een ogenblikje, a.u.b.

.....
7 Heren/Dames (wc)

.....
8 Ingang/Uitgang

.....
9 Kassa

.....
10 Halte

Het werkwoord

Indeling van de werkwoorden

De Spaanse werkwoorden worden verdeeld in drie groepen, op basis van de uitgang van de infinitief (onbepaalde wijs):

► werkwoorden, die bestaan uit stam + **-ar**

Voorbeelden: **hablar** *aablar* (spreken); **trabajar** *trabachar* (werken)

► werkwoorden die bestaan uit stam + **-er**

Voorbeelden: **beber** *beeber* (drinken); **comer** *komer* (eten)

► werkwoorden die bestaan uit stam + **-ir**

Voorbeelden: **vivir** *biebier* (wonen); **permitir** *permietier* (toestaan)

Vervoeging van het werkwoord in de presente (onvoltooid tegenwoordige tijd)

Je vervoegt het werkwoord door achter de stam de uitgangen te zetten. De uitgangen voor de *presente* (onvoltooid tegenwoordige tijd) zijn als volgt:

<i>Persoonlijk voornaamwoord</i>	<i>Werkw. op -ar</i> hablar <i>stam: habl-</i>	<i>Werkw. op -er</i> comer <i>stam: com-</i>	<i>Werkw. op -ir</i> vivir <i>stam: viv-</i>
yo <i>jò</i> ik	hablo <i>ablo</i> ik spreek	como <i>komo</i> ik eet	vivo <i>biebo</i> ik leef
tú <i>toe</i> jij	hablas <i>ablas</i>	comes <i>komes</i>	vives <i>biebes</i>
él <i>el</i> , ella <i>eelja</i> , usted <i>oeste</i> hij, zij, u	habla <i>abla</i>	come <i>komee</i>	vive <i>biebee</i>
nosotros/as <i>nosotros/as</i> wij	hablamos <i>ablamos</i>	comemos <i>komeemos</i>	vivimos <i>biebimos</i>
vosotros/as <i>vosotros/as</i> jullie	habláis <i>ablaies</i>	coméis <i>komejes</i>	vivís <i>biebies</i>
ellos <i>eeljos</i> , ellas <i>eeljas</i> , ustedes <i>oesteedes</i> zij, u	hablan <i>ablan</i>	comen <i>komen</i>	viven <i>bieben</i>

Merk op, dat de vervoeging van de werkwoorden op **-er** en **-ir** alleen verschilt voor de *wij*-persoon en de *jullie*-persoon. Voor de overige personen is ze hetzelfde.

Om de oorspronkelijke uitspraak van de medeklinker waarop de stam eindigt te behouden, moet de schrijfwijze soms aangepast worden. Zo wordt bij werkwoorden op **-ger** en **-gir**, om de zachte uitspraak van de **g** te behouden, vóór een **o** (dat is in de *ik*-persoon van de *presente*) de **g** veranderd in een **j**. Bijvoorbeeld **coger** *kocher* (nemen, pakken), **yo cojo**; **dirigir** *dieriechier* (leiden) **yo dirijo**. Hetzelfde gebeurt bij werkwoorden op een medeklinker + **cer** of **cir**, waarvan de zachte **c** wordt veranderd in een **z**. Bijvoorbeeld **ejercer** *eechercer* (uitoefenen), **yo ejerzo**; **esparcir** *esparSier* (uitstrooien) **yo esparzo**.

Omgekeerd kunnen bij werkwoorden op **-guir** en **-quir** de **gu** en **qu** uit de stam in de *ik*-persoon worden vervangen door **g** en **c**, omdat de oorspronkelijke harde klank toch bewaard blijft: **distinguir** *diestienġier* (onderscheiden), **yo distingo**; **delinquir** *delienkier* (een misdrijf begaan), **yo delinco**.

Niet alle werkwoorden worden vervoegd als in het overzicht hierboven. De werkwoorden die hiervan afwijken worden *onregelmatige werkwoorden* genoemd.

Het persoonlijk voornaamwoord als onderwerp

In het Spaans wordt het onderwerp bij een werkwoord gewoonlijk weggelaten als dit onderwerp een persoonlijk voornaamwoord is (**yo** *jò* ik, **tú** *toe* jij, enzovoort). Je zegt bijvoorbeeld **Hablo español** *ablo espanjol* (Ik spreek Spaans). Dit is verklaarbaar omdat het onderwerp al tot uitdrukking komt in de uitgang van het vervoegde werkwoord. Alleen bij de 3e persoon is in de *presente* aan het werkwoord niet te zien of het om mannelijke individuen (**él** *el*, **ellos** *eeljos*) of vrouwelijke individuen (**ella** *eelja*, **ellas** *eeljas*) gaat. Als dit niet uit de context is op te maken, moet het persoonlijk voornaamwoord als onderwerp worden toegevoegd. **Usted** *oeste* (u enkelvoud) en **ustedes** *oesteedes* (u meervoud) worden meestal niet weggelaten. Ze worden (behalve aan het begin van een zin) met een kleine letter geschreven. In de schrijftaal worden ze vaak afgekort tot **Vd.** of **Ud.** en **Vds.** of **Uds.** en zijn dan wel met hoofdletter. Overigens wordt in de gesproken taal ook **yo** steeds minder weggelaten.

Raadpleeg voor het vervoegen van de werkwoorden in de volgende zinnen steeds het overzicht op de vorige bladzijde (zoek de zelfstandige naamwoorden op in het woordenboek).

11 Wij vertrekken. (vertrekken = salir *salier*)

.....

12 We blijven. (blijven = quedar *keedar*)

.....

13 Het dier lijdt. (lijden = sufrir *soefrier*).

.....

14 De hond blaft. (blaffen = ladrar *ladrar*)

Vocabulario

de hond	el perro <i>el perro</i>
de kat	el gato <i>el g̃ato</i>
de koe	la vaca <i>la bakaa</i>
het paard	el caballo <i>el kabaljō</i>
de pony	el poney <i>el ponej</i>
het schaap	la oveja <i>la ooveechaa</i>
de geit	la cabra <i>la kabraa</i>

.....

15 De trein vertrekt. (vertrekken = salir *salier*)

Vocabulario

de auto	el coche <i>el kotsjee</i>
de bus	el autobús <i>el awtoboēs</i>
de metro	el metro <i>el metro</i>
de taxi	el taxi <i>el taksie</i>
de trein	el tren <i>el tren</i>
de tram	el tranvía <i>el trambiea</i>
het vliegtuig	el avión <i>el aabieōn</i>
de boot	el barco <i>el barko</i>
de fiets	la bicicleta <i>la bieSiekleta</i>
de motorfiets	la moto <i>la moto</i>

.....

16 We beginnen. (beginnen = comenzar *komenSar*)

.....

17 Een vrouw doet open. (opendoen = abrir *aabrier*).

Vocabulario

de vrouw	la mujer <i>la moecher</i>
de man	el hombre <i>el ombree</i>
het kind	el niño/la niña <i>el nienjo/la nienja</i>
de jongen	el chico <i>el tsjeko</i>
de jongen (adolescent)	el muchacho <i>el moetsjatsjo</i>
het meisje	la chica, la muchacha <i>la tsjeka, la moetsjatsja</i>

.....

18 Het kind huilt. (huilen = *llorar ljarar*)

19 God bestaat. (bestaan = *existir eksiestier*)

20 Ze gaat naar boven. (naar boven gaan = *subir soebier*)

21 Hij gaat naar beneden. (naar beneden gaan = *bajar bachar*)

22 Ik denk na. (nadenken = *pensar pensar*)

Een aantal werkwoorden met een **e** in de (laatste lettergreep van de) stam (zoals **mentir mentier** (liegen), **pensar pensar** (denken), **comenzar komenSar/empazar empeeSar** (beginnen), **preferir preferier** (prefereren, liever hebben) en **querer keerer** (willen) veranderen bij de vervoeging deze **e** in **ie** als de klemtoon op de stam valt, dat is in de presente dus in alle personen behalve de *wij*-persoon en de *jullie*-persoon. Voorbeeld: **miento mie-ento** (ik lieg), **mientes mie-entes** (jij liegt), **miente mie-entee** (hij, zij liegt), **mentimos mentimos** (wij liegen), **mentís menties** (jullie liegen), **mienten mie-enten** (zij liegen)

Ook enkele werkwoorden met **i** in de stam kennen deze **ie**-verandering, bijvoorbeeld **adquirir atkierier** (verwerven, behalen): **adquiero atkjeroo** (ik behaal), **adquieres atkjereres** (jij behaalt) etc.

23 Het kind slaapt. (slapen = *dormir dormier*)

Veel werkwoorden met een **o** in de (laatste lettergreep van de) stam, zoals **consolar konsolar** (troosten), **dormir dormier** (slapen), **costar kostar** (kosten), **soñar sonjar** (dromen) en **poder poder** (kunnen, mogen), veranderen bij de vervoeging deze **o** in **ue** als de klemtoon op de stam valt, dat is in de presente dus in alle personen behalve de *wij*-persoon en de *jullie*-persoon. Voorbeeld:

sueño soe-enjoo (ik droom), **sueñas soe-enjas** (jij droomt), **sueña soe-enja** (hij, zij droomt), **soñamos sonjamos** (wij dromen), **soñáis sonja-ies** (jullie dromen), **sueñan soe-enjan** (zij dromen).

Ook enkele werkwoorden met **u** in de stam kennen deze **ue**-verandering, bijvoorbeeld **jugar choegar** (spelen): **juego choe-egoo** (ik speel), **juegas choe-egás** (jij speelt) etc.

24 Jullie dromen. (dromen = *soñar sonjar*)

25 De jongen liegt. (liegen = *mentir mentier*)

26 (zet het onderwerp achteraan) De reis vangt aan. (aanvangen = *empezar empeeSar*)

27 Ik kom!

In het Spaans antwoordt men niet met 'Ik kom' als men geroepen wordt, maar 'Ik ga (naar u toe)'. Het werkwoord 'gaan' is in het Spaans **ir ier**. Dit is een onregelmatig werkwoord, dat als volgt wordt vervoegd:

yo voy jo boj ik ga

tú vas toe bas

él/ella va el, eelja ba

nosotros vamos nosotros baamos

vosotros vais vosotros ba-ies

ellos/ellas van eeljos, eeljas ban

28 De telefoon gaat (gaan = rinkelen = sonar *soonar*, o wordt *ue*). - Hallo! (Diga *dieğa*)

In het Nederlands komt in een mededelende zin die alleen uit een onderwerp en een werkwoordelijk gezegde bestaat, het onderwerp meestal vóór het gezegde te staan ('De dagen gaan voorbij'). In het Spaans kan het onderwerp dan in principe zowel vóór als na het gezegde staan: **Los días pasan las días pasan/Pasan los días.**

Als een van de twee zinsdelen, het onderwerp of het door het werkwoord aangeduide gebeuren, net ter sprake is geweest, dan is slechts één volgorde op zijn plaats. Is het onderwerp eerder aan de orde geweest, dan komt het onderwerp vóór het gezegde te staan. Heeft iemand bijvoorbeeld net de vraag gesteld **¿Cuándo llegarán tus primos?** *kwando ljeęaran toes priemos* ('Wanneer arriveren je neefjes?'), dan past hierbij **Mis primos han llegado ya** *mies priemos an ljeęado ja* ('Mijn neefjes zijn al gearriveerd'). Is het door het werkwoord aangeduide gebeuren eerder aan de orde geweest, dan komt het gezegde vóór het onderwerp te staan. Heeft iemand bijvoorbeeld net de vraag gesteld **¿Quién está ahí?** *kie-en esta a-ie?* ('Wie is daar?'), dan past hierbij **Estoy yo** *estoj jò* ('Ik ben het'). Zijn zowel het onderwerp als het door het werkwoord aangeduide gebeuren nieuw (de spreker komt dan met de mededeling binnenvallen), dan zijn meestal beide volgordes mogelijk, zoals in **Mis primos han llegado ya/Ya han llegado mis primos.**

Een aantal onovergankelijke werkwoorden (dat zijn werkwoorden die geen lijdend voorwerp kunnen hebben) is bij uitstek geschikt om een nieuw onderwerp te introduceren. Voorbeelden zijn **entrar** *entrar* (binnenkomen), **sonar** *soonar* (klinken), **telefonar** *teelefonear* (bellen) en **llegar** *ljeęar* (aankomen). Bij deze werkwoorden is in een zin met alleen een onderwerp en een gezegde de passende volgorde gezegde-onderwerp:

Ha llegado Pedro *a ljeęado pedro*. Pedro is er.

Ha telefonado Ida *a teelefoneado ieda*. Ida heeft gebeld.

Is het onderwerp echter net aan de orde geweest, dan draait de volgorde om. Is bijvoorbeeld de mededeling 'Ida heeft gebeld' het antwoord op de vraag 'Is Ida nog langs geweest?', dan luidt deze zin in het Spaans **Ida ha telefonado** *ieda a teelefoneado*.

29 Wij gaan. Tot ziens (Hasta la vista *asta la biesta*).

30 Het sneeuwt. (sneeuwen = nevar *nebar*, e wordt *ie*)

Het Nederlandse *het* als onpersoonlijk onderwerp wordt niet vertaald: **Llueve a cántaros** *ljoe-eebe a kantaros* 'Het regent pijpenstelen'.

Met de kennis van deze vier grammaticale basiselementen (lidwoord, zelfstandig naamwoord, werkwoord en persoonlijk voornaamwoord als onderwerp) kun je ook zinnen vormen die naast een onderwerp en een werkwoordelijk gezegde tevens een lijdend voorwerp hebben, mits dit lijdend voorwerp geen mens is (hierover meer in hoofdstuk 9 over voorzetsels).

31 De man leest een roman. (lezen = leer *lee-er*)

Vocabulario

een boek	un libro <i>oen liebro</i>
een roman	una novela <i>oena nobela</i>
de krant	el periódico <i>el perieodieko</i>
een tijdschrift	una revista <i>oena rrebiesta</i>
het artikel	el artículo <i>el artiekoelo</i>
het verhaal	la historia <i>la iestorieja</i>
de film	la película <i>la peliekoela</i>
de (grammofoon)plaat	el disco <i>el dijesko</i>

32 Ik heb liever een pilsje. (liever hebben = preferir *preferier*, e wordt *ie*)

33 Jij hebt liever een pilsje, niet? (nietwaar = verdad *berda*)

34 Ik herhaal het woord. (herhalen = repetir *rrepetier*, e wordt *i*, zie zin 3.41)

35 De koning en koningin bezoeken Spanje. (bezoeken = visitar *biesietar*)

Paren als 'de koning en koningin' etc. worden aangeduid met één mannelijk woord meervoud:

De vader en moeder, ouders	los padres <i>los padres</i>
De broers en zussen	los hermanos <i>los ermanos</i>
De zoons en dochters, kinderen	los hijos <i>los iechos</i>
De oom en tante	los tíos <i>los tieos</i>
De heer en mevrouw Rossi	los señores Rossi <i>los senjores rossie</i>
De koning en koningin	los reyes <i>los rrejes</i>

36 Zij spreken Spaans.

De naam van een land wordt met een hoofdletter geschreven (**España** *espanja* Spanje), maar de naam van een nationaliteit of taal met een kleine letter (**español** *espanjol* Spaans, Spanjaard).

Vocabulario

Duits, Duitser	alemán <i>aaleman</i>	Duitsland	Alemania <i>aalemania</i>
Spaans, Spanjaard	español <i>espanjol</i>	Spanje	España <i>espanja</i>
Frans, Fransman	francés <i>franSes</i>	Frankrijk	Francia <i>franSieja</i>
Nederlands, Nederlander	holandés <i>olandes</i>	Nederland	Holanda <i>olanda</i>
Engels, Engelsman	inglés <i>ienggles</i>	Engeland	Inglaterra <i>iengglaterra</i>
Italiaans, Italiaan	italiano <i>ietalieaano</i>	Italië	Italia <i>ietalieja</i>
Portugees	portugués <i>portoeğes</i>	Portugal	Portugal <i>portoeğal</i>
Zweeds, Zweed	sueco <i>soeeko</i>	Zweden	Suecia <i>soeSieja</i>

37 De advocaat bekijkt het dossier. (bekijken = mirar *mierar*)

Vocabulario

advocaat, advocate	el abogado <i>aaboğado</i> , la abogada <i>aaboğada</i>
acteur, actrice	el actor , la actriz <i>aktor</i> , <i>aktrieS</i>
dokter, arts	el médico <i>meediekoo</i>
tandarts	el dentista <i>dentiesta</i>
journalist/journaliste	el/la periodista <i>periodiستا</i>
leraar, lerares	el profesor , la profesora <i>profesor</i> , <i>profesora</i>
student(e)	el/la estudiante <i>estoedieantee</i>
verpleegster	la enfermera <i>enfermera</i>

38 Een vrouw doet de deur open. (opendoen = abrir *aabrier*)

39 Ik koop een bril. (kopen = comprar *komprar*)

In het Spaans zijn zelfstandige naamwoorden meestal meervoud als ze een koppel aanduiden (bijvoorbeeld een ‘schaar’). De belangrijkste zijn:

los bigotes <i>los bieğotes</i> (ook mag el bigote)	de snor
las bragas <i>las braağas</i> (ook mag la braga)	de onderbroek (voor vrouwen)
los calzoncillos <i>los kalSonSieljos</i> , ook el calzoncillo	de onderbroek (voor mannen)
los estudios <i>los estoediejos</i>	de studie
las gafas <i>las ġafas</i> (ook mag la gafa)	de bril
los gemelos/las gemelas <i>los chemelos/las chemelas</i>	de tweeling
los pantalones <i>los pantalones</i> (ook mag el pantalón)	de broek
los prismáticos <i>los priesmatiekos</i>	de verrekijker
los tejanos <i>los techanos</i>	de spijkerbroek
las tenazas <i>las tenaSas</i> (ook mag la tenaza)	de tang
las tijeras <i>las tiecheras</i> (ook mag la tijera)	de schaar

Bij deze woorden wordt als onbepaald lidwoord dan **unos/unas** gebruikt: **¿Puedes pasarme unas tenazas?** *poe-edes pasarmee oenas tenaSas* (Kun je me een tang aangeven?).

40 Anna (Ana) draagt een bril. (dragen = llevar *ljebar*)

Bij woorden voor dingen die je kunt dragen, aanhebben (zoals ‘broek’ en ‘bril’) en die in het Nederlands in het enkelvoud worden gebruikt maar in het Spaans in het meervoud, komt het onbepaald lidwoord **unos/unas** hoofdzakelijk voor als ze nader bepaald worden: **Tienes unas gafas elegantes** *tie-enes oenas ġafas eleğantes* (Je hebt een *elegante* bril). Anders wordt het meestal weggelaten: **Necesito llevar gafas** *neSesieto ljebar ġafas* (Ik moet een bril dragen).

41 Ik vraag de rekening. (vragen om iets te hebben = pedir *pedier*)

Bij de meeste werkwoorden op **-ir** met een **e** in de (laatste lettergreep van de) stam, zoals **pedir** *pedier* en **repetir** *rrepetier* (herhalen), verandert bij de vervoeging in de presente deze **e** in een **i** in alle gevallen waarin de uitgang geen volle klinker **i** bevat (maar een halfklinker **i** of helemaal geen **i**), dat is in de presente (de indicativo) dus bij alle personen behalve de *wij*-persoon en de *jullie*-persoon. Voorbeeld: **pido** *pie^o* (ik vraag), **pides** *pie^{des}* (jij vraagt), **pide** *pie^{dee}* (hij/zij vraagt), **pedimos** *pedie^{mos}* (wij vragen), **pedís** *pedie^s* (jullie vragen), **piden** *pie^{den}* (zij vragen)

42 Ze studeert Spaans. (studeren = estudiar *estoediear*)

43 Pedro vertrekt zondag. (vertrekken = salir *salier*)

De dagen van de week krijgen het bepaald lidwoord.

El sábado llega Luis de Chile. Zaterdag arriveert Luis uit Chili.
el sabado ljeeğa loe-ies dee tsjielee
¿Nos vemos el martes? *nos beemos el martes?* Zien we elkaar dinsdag?

Maar niet als ze voorafgegaan worden door het werkwoord **ser** *ser* ‘zijn’ (behandeld in hoofdstuk 5): **Mañana es sábado** *manjana es sabado* (Morgen is het zaterdag).

44 Ik spreek drie talen: Frans, Engels en (y *ie*) Duits.

.....

45 De gids spreekt Duits en Engels.

.....

46 Ik ken de stad. (kennen = *conocer konoSer*)

De werkwoorden op **-acer**, **-ocer** en **-ucir** en veel werkwoorden op **-ecer** krijgen vóór de **c** waarop de stam eindigt een **z** in de *ik*-persoon: **nacer** *naSer* (geboren worden), **yo nazco** *jo naSkoo*; **agradecer** *aGradeSer* (bedanken), **yo agradezco** *jo agradeskoo*; **conocer** *konoSer* (kennen), **yo conozco** *jo konoSkoo*; **traducir** *tradoeSier* (vertalen), **yo traduzco** *jo tradoeSkoo*.

Vocabulario

het dorp	el pueblo <i>el poe-eblo</i>
de stad	la ciudad <i>la Sie-oedad</i>
de provincie	la provincia <i>la probienSja</i>
de streek	la región <i>la rrechieon</i>
het land	el país <i>el pa-ies</i>
het eiland	la isla <i>la iesla</i>
het werelddeel, continent	el continente <i>el kontienentee</i>
de wereld	el mundo <i>el moendo</i>

47 Het is de moeite waard. (de moeite waard zijn = *valer la pena baler la peena*)

.....

48 Ze nemen de bus. (nemen = *tomar toomar*)

.....

49 Hij schrijft een brief. (schrijven = *escribir eskriebier*)

.....

50 Ik zie de zee. (zien = *ver ber*)

Bij een klein aantal onregelmatige werkwoorden is alleen de eerste persoon enkelvoud (*ik*) onregelmatig in de presente. De belangrijkste zijn:

caer *kaaer* vallen, **caigo** *kajgo* ik val
dar *dar* geven, **doy** *doj* ik geef
hacer *aaSer* doen, maken, **hago** *ažo* ik doe, maak
poner *poner* leggen, zetten, **pongo** *pongō* ik leg
saber *saber* weten, kunnen, **sé** *see* ik weet
salir *salier* vertrekken, **salgo** *salgo* ik vertrek
traer *traer* brengen, **traigo** *trajgo* ik breng
ver ber zien, **veo** *beo* ik zie

Vocabulario

de berg, gebergte, de bergen	la montaña <i>la montanja</i>
de bergtop	la cumbre <i>la koembree</i>
het dal	el valle <i>el baljee</i>
de rivier	el río <i>el rriēoo</i>
het meer	el lago <i>el laažo</i>
de zee	el mar <i>el mar</i>

51 We leren Frans. (leren = aprender *aprender*)

52 Ik maak een tekening. (maken = hacer *aaSer*)

Vocabulario

de tekening	el dibujo <i>el dieboe<u>cho</u></i>
het schilderij	el cuadro <i>el koe<u>adro</u></i>
de foto	la foto <i>la fo<u>to</u></i>
het beeld (beeldhouwwerk)	la escultura <i>la eskoel<u>toera</u></i>
N.B het standbeeld	la estatua <i>la estat<u>o</u>ea</i>

53 Ik drink een pilsje. (drinken = beber *beber*)

54 Hij rookt sigaren. (roken = fumar *foemar*)

55 Alberto deelt de cadeaus uit. (uitdelen = distribuir *diestrieboe-ier*)

Bij werkwoorden op **-uir** waarvan de **u** wordt uitgesproken, zoals **construir** *konstroe-ier* (bouwen, aanleggen) en **distribuir** *diestrieboe-ier* (uitdelen), wordt bij alle personen behalve de *wij-* en *jullie-*persoon een **y** geplaatst tussen de stam en de uitgang: **yo construyo** *jo konstroejo*, **tú construyes** *toe konstroejees*, **él construye** *el konstroejee*, **nosotros construimos** *nosotros konstroeimos*, **vosotros construís** *vosotros konstroeíes*, **ellos construyen** *eljos konstroejen*. Bij werkwoorden op **-uir** waarvan de **u** niet wordt uitgesproken gebeurt dit niet, bijvoorbeeld **distinguir** *diestiengier* (onderscheiden).

56 Pedro speelt gitaar. (spelen = tocar)

Het lidwoord wordt gebruikt in een aantal vaste combinaties van een werkwoord + zelfstandig naamwoord waar dat in het Nederlands afwezig is, waaronder:

hacer/preparar el café, el té <i>aaSer/preeparar el kafe, el te</i>	thee, koffie zetten
hacer las compras <i>aaSer las kompras</i>	boodschappen doen
tocar el violín <i>tokar el biejolien</i>	viool spelen
llamar la atención sobre <i>ljamar la atenSjon sobre</i>	aandacht vragen voor
tener la culpa en <i>tener la koelpa en</i>	schuld hebben aan
ser resistente a los terremotos <i>ser rresiestentee a los terremotos</i>	bestand zijn tegen aardbevingen
ver (la) television <i>ber la telebiesieon</i>	tv kijken
<i>Maar: fumar pipa</i> <i>foemar piepa</i>	pijp roken

Of in vaste combinaties van een werkwoord + zelfstandig naamwoord het lidwoord wel of niet moet worden gebruikt, is niet aan een grammaticale regel gebonden. Het is een kwestie van gebruik, dat je gewoon moet weten.

Vocabulario

de piano	el piano <i>el pieaano</i>
de viool	el violín <i>el biejolien</i>
de gitaar	la guitarra <i>la gietarra</i>
de fluit	la flauta <i>la flawta</i>

57 De mannen vluchten. (vluchten = huur *oeier*)

58 Ik pak de bal (pakken = coger *kocher*)

59 Ik win de partij. (winnen = vencer *benSer*).

60 Zaterdags gaan we uit. (uitgaan = salir *salier*)

's Maandags, dinsdags etc. worden vertaald met de meervoudsvorm: **Voy a verlo los jueves** *boj à berlo los choe-ebes* 'Donderdags zoek ik hem op.'

Vocabulario

zondag	domingo <i>doomi<u>eng</u>ğo</i>
maandag	lunes <i>lo<u>e</u>nes</i>
dinsdag	martes <i>ma<u>r</u>tes</i>
woensdag	miércoles <i>mie-<u>er</u>koles</i>
donderdag	jueves <i>choe-<u>e</u>bes</i>
vrijdag	viernes <i>bie-<u>e</u>rnas</i>
zaterdag	sábado <i>sa<u>b</u>ado</i>

61 De hond bijt de kat. (bijten = morder *morder*, o wordt *ue*)

62 Ik vertaal de zin (vertalen = traducir *tradoeSier*)

63 Het kost een euro. (kosten= costar *kostar*, o wordt *ue*)

64 Je verliest het horloge. (verliezen = perder *perder*, e wordt *ie*)

65 De portier sluit de deur. (sluiten = cerrar *Serrar*, e wordt *ie*)

66 De politie volgt de auto. (volgen = seguir *segier*, e wordt *i*)

4 De ontkennde en vragende zin

De tot nu toe door ons geformuleerde eenvoudige zinnen, die slechts bestaan uit een onderwerp, een werkwoordelijk gezegde en een lijdend voorwerp, kunnen bevestigend zijn gesteld ('Mijnheer Sanchez rookt sigaren'), ontkennd ('Mijnheer Sanchez rookt geen sigaren') en vragend ('Rookt Mijnheer Sanchez sigaren?')

In het Spaans wordt een bevestigende zin ontkennd gemaakt door direct vóór het vervoegde werkwoord **no** te zetten:

El animal sufre <i>el animal soefree.</i>	Het dier lijdt.
El animal no sufre <i>el animal no soefree.</i>	Het dier lijdt <i>niet</i> .
Hablo español <i>ablo espanjol.</i>	Ik spreek Spaans.
No, no hablo español <i>no, no ablo espanjol.</i>	Nee, ik spreek <i>geen</i> Spaans.

Zoals de voorbeelden laten zien, betekent **no** zowel 'nee' als 'niet' of 'geen'.

Een vragende zin of vraagzin krijgt in het Spaans in de geschreven taal niet alleen een vraagteken aan het eind, maar ook een aan het begin. Dit staat dan, typisch genoeg, omgekeerd: **¿Hablas español?** *ablas espanjol?* (Spreek je Spaans?). Alleen het gedeelte van de zin dat de vraag bevat komt tussen beide vraagtekens te staan: **Dime, ¿qué harías en mi lugar?** *dieme, ke arieas en mie loegar?* (Zeg mij eens, wat zou je in mijn plaats doen?).

De Spanjaard kan van een mededelende zin een vraag maken eenvoudig door er vraagtekens bij te plaatsen, dus zonder de volgorde van onderwerp en gezegde te veranderen. Bij de gesproken taal is het verschil dan te horen aan de stembuiging. Maar de Spanjaard kan een mededelende zin ook vragend maken door, net als in het Nederlands, het onderwerp achter het werkwoord te plaatsen:

Ah, usted es detective <i>oeste es detektieeve</i>	Ah, u bent detective.
¿Usted es detective? <i>oeste es detektieeve?</i>	Bent u detective?
¿Es usted detective? <i>es oeste detektieeve?</i>	
¿Pedro viene a la fiesta?	Komt Pedro op het feest?
<i>pedro bie-enee a la fie-esta?</i>	
¿Viene Pedro a la fiesta?	
<i>bie-enee pedro a la fie-esta?</i>	

De meest gebruikte constructie is die met het onderwerp na het gezegde, dus net zo als in het Nederlands.

1 De jongen liegt niet.

.....

2 Wij kennen de man niet.

.....

3 Blijven jullie niet?

.....

4 Ik vind de factuur niet. (vinden = encontrar *engkontrar*, o wordt *ue*)

.....

5 Margarita geeft geen antwoord. (antwoord geven = responder *responder*)

.....

6 Zij eten geen vis. ('vis' als voedsel is 'pescado' *peskado*; 'een vis' is 'un pez')

7 's Zaterdags werk ik niet.

8 Ik drink geen wijn.

9 Rookt u? Nee, dank u (gracias *ğraSieas*), ik rook niet.

10 Kent u de weg? (de weg kennen = conocer *konoSer* of saber el camino *saber el kamiēno*)

11 Gaat de telefoon?

12 Horen jullie de zee? (horen = oír *ojier*)

Oír *ojier* is een onregelmatig werkwoord dat als volgt vervoegd wordt in de presente:

yo oigo *ojgoō* ik hoor

tú oyes *ojes*

él/ella oye *ojee*

nosotros oímos *o-iēmos*

vosotros oís *o-iēs*

ellos/ellas oyen *ojen*

Zoals het overzichtje laat zien, zijn de *wij-* en *jullie-*persoon regelmatig.

13 Spreekt u Spaans?

14 Slaapt het kind? – Ik geloof van wel. (van wel = que sí *ke sie*).

15 Of (of = o) heb je liever koffie?

16 María vraagt of het kind slaapt. (vragen = preguntar *preeğoentar*)

Een vraag kan ook indirect zijn. Als voegwoord wordt dan **si** (of) gebruikt: **María sabe si Pedro viene a la fiesta** *marieja saabee sie pedro bie-enee a la fie-esta* (Maria weet of Félix op het feest komt).

17 Ik weet niet of ze Spaans spreken.

18 Ik begrijp het niet. (laat 'het' onvertaald; begrijpen = comprender *komprenđer*)

De vragen die ontstaan door mededelende zinnen vragend te maken, zijn eenvoudig met ja of nee te beantwoorden. Een uitgebreider antwoord vereisen vragen die met een vraagwoord beginnen.

Vraagwoorden

¿Cómo está usted? <i>komo esta oeste?</i>	Hoe gaat het met u?
¿Cuánto (tiempo) dura? <i>kwanto doera?</i>	Hoe lang duurt het?
¿Cuánto cuesta el libro? <i>kwanto kwesta el liebro?</i>	Hoeveel kost het boek?
¿Dónde vives ahora? <i>dondee biebes aoraa?</i>	Waar woon je nu?
¿Por qué no vienes unos días? <i>por kee no bie-enes oenos dieas?</i>	Waarom kom je niet een paar dagen?
¿Cuándo sales? <i>kwando sales?</i>	Wanneer vertrek je?
¿Qué significa? <i>kee sieǵniefiaka?</i>	Wat betekent dat?
¿Qué vino es éste? <i>kee bieno es estee?</i>	Wat voor wijn is dit?
¿Qué libro te gusta más? <i>kee liebro tee ġoesta mas?</i>	Welk boek vind je het mooist?
¿Cuál te gusta más? <i>kwal tee ġoesta mas?</i>	Welke vind je het mooist?
¿Quién es este hombre? <i>kie-en es estee ombree?</i>	Wie is die man?

Welk(e)? kan worden vertaald met **qué** *kee* en **cuál** *kwal*. Voor het bijvoeglijke *welk(e)* ('Welk boek') gebruik je **qué**, voor het zelfstandige *welke(e)* ('Welke vind je het mooist?') gebruik je **cuál**. In een vragende zin met een vraagwoord staat net als in het Nederlands het onderwerp achter het gezegde: ¿Qué quiere usted? *kee kie-eree oeste?* (Wat wilt u?)

Kies bij de volgende zinnen het juiste vraagwoord aan de hand van bovenstaande tabel (de Nederlandse vraagwoorden in de tweede kolom staan in alfabetische volgorde).

19 Hoe bereid jij uiensoep? (bereiden = preparar *preeparar*)

20 Waarom huil je? (huilen = llorar *ljorar*)

21 Wanneer vertrekken jullie? (vertrekken = salir *salier*)

22 Wanneer vangt de reis aan? (aanvangen = empezar *empeesar*, *e* wordt *ie*)

23 Hoeveel kost het overhemd? (kosten = costar *kostar*, *o* wordt *ue*)

Vocabulario

het overhemd	la camisa <i>la kamiesa</i>
het T-shirt	la camiseta <i>la kaamieseta</i>
de trui	el jersey <i>el chersej</i>
de rok	la falda <i>la falda</i>
de jurk	el vestido <i>el bestiedo</i>
het pak	el traje <i>el trachee</i>
de (strop)das	la corbata <i>la korbata</i>
de das (tegen de kou)	la bufanda <i>la boefanda</i>
de sjaal (omslagdoek)	el chal <i>el tsjal</i>
de hoed	el sombrero <i>el sombrero</i>
de (over)jas	el abrigo <i>el aabrieġo</i>
het jasje	la chaqueta <i>la tsjaketa</i>
de regenjas	el impermeable <i>el iempermeeablee/la gabardina</i> <i>la ġabardiena</i>
de (lange) broek	los pantalones <i>los pantalones</i>
de (korte) broek	los pantalones cortos <i>los pantalones kortos</i>

24 Hoeveel kosten de druiven?

Vocabulario

een appel	una manzana <i>oena manSana</i>
een sinaasappel	una naranja <i>oena narangcha</i>
een mandarijn	una mandarina <i>oena mandariena</i>
een citroen	un limón <i>oen liemon</i>
een meloen	un melón <i>oen melon</i>
een peer	una pera <i>oena pera</i>
een perzik	un melocotón <i>oen melokoton</i>
een pruim	una ciruela <i>oena Sieroe-ela</i>
de aardbeien	las fresas <i>las fresas</i>
de druiven	las uvas <i>las oebas</i>
een banaan	un plátano <i>oen plaatano</i>

.....
25 Waarom blaft de hond? (blaffen = ladrar *ladrar*)

.....
26 Wie begint? (beginnen = comenzar *komenSar*, e wordt *ie*)

.....
27 Wie doet de deur open?

.....
28 Wat wil je? (willen = querer *keerer*, e wordt *ie*)

.....
29 Waarom studeer je niet?

.....
30 Welke roman leest Maria?

.....
31 Welke talen spreek je? – Ik spreek Engels en een beetje Frans (un poco de francés *oen poko de franSes*).

.....
32 Wat heb je liever, koffie of (o) thee?

.....
33 Wat studeert u?

.....
34 Waar werk je?

.....
35 Waarom niet?

.....
36 Welke plaat zetten we op? (opzetten= poner *poner*)

.....
37 Welke zet je op?

38 Waarom heb je een regenjas aan? (aanhebben, dragen = llevar *ljeebar*)

De Spaanssprekende ziet in het onbepaald lidwoord vaak meer een telwoord. Hij beschouwt het gebruik ervan als vreemd bij een voorwerp waarvan het normaal is dat je er maar één bezit of aan hebt. Na werkwoorden als **tener** (hebben, bezitten) en **llevar** (aanhebben, dragen) laat hij het lidwoord bij concrete voorwerpen dan ook achterwege. Het onbepaald lidwoord wordt bij deze werkwoorden echter wél gebruikt als het zelfstandig naamwoord nader bepaald wordt.

¿Tienes coche? – Sí, hasta tengo dos.

tie-enes kotsjee? – sie, asta tenggo dos

No lleva abrigo no ljeeba aabrieĝo

Lleva un sombrero negro.

ljeeba oen sombrero neĝro

Heb je een auto. – Ja, ik heb er zelfs twee.

Hij heeft geen jas aan.

Hij heeft een zwarte hoed op.

39 Wat zeg je? (zeggen = decir *deSier*)

Sommige werkwoorden hebben in de presente zowel een onregelmatige 1^e persoon enkelvoud (*ik*) als een stamklinkerwisseling van **e** naar **i** of van **e** naar **ie**. Tot deze werkwoorden behoort **decir** (zeggen): de **e** verandert in **i** als de klemtoon daarop valt, dat is in de presente dus in alle personen behalve de *wij*-persoon en de *jullie*-persoon, en de 1e persoon enkelvoud is **digo**.

yo digo *jo dieĝoo ik zeg*

tú dices *toe dieSes*

él/ella dice *el/eelja dieSee*

nosotros decimos *nosotros deSiemos*

vosotros decís *bosotros deSies*

ellos/ellas dicen *eeljos/eeljas dieSen*

40 Waar wonen jullie?

41 Wat doen we zondag? (doen = hacer *aaSer*)

42 Waarom komt u niet binnen? (binnenkomen = pasar *pasar*)

43 Ik weet niet wat het betekent. (betekenen = significar *sieĝniefiekar*)

Vraagwoorden kunnen ook indirecte vraagzinnen inleiden. Ze blijven dan hun accentteken behouden. Vergelijk:

¿Quién es ese hombre? *kie-en es ese ombree?*

Wie is die man?

¿Sabes quién es ese hombre? *sabes kie-en es ese ombree?*

Weet jij wie die man is?

44 Maria vraagt waarom Cristina niet komt.

45 En (y) waar spreken we af? (afspreken = quedar *keedar*)

46 Hoe lang duurt het?

De zin 'Hoe gaat het?/Hoe gaat/staat het met...?/Hoe is, was ...?' vertaal je met **¿Qué tal...?** kee tal...? Vertaal nu de volgende zinnen.

47 Hallo! Hoe gaat het ermee? – Goed (bien *bjen*). En (met) u?

.....

48 Hoe staat het met de reis naar (a) Spanje?

.....

49 Hoe gaat het met je werk (tu trabajo *toe trabachoo*)?

.....

50 Hoe was de film?

.....

51 Wat is er (aan de hand)? (vertaal 'aan de hand zijn' met 'gebeuren' = *pasar*)

.....

52 Hoeveel is het waard? (waard zijn = *valer baler*)

.....

Uitroepen

Enkele vraagwoorden worden ook gebruikt in uitroepende zinnen.

Wat! gevolgd door een werkwoordsvorm wordt vertaald met **cuánto!** of **cómo!** Vaak kunnen ze door elkaar gebruikt worden, maar **cuánto!** heeft meer de betekenis van 'wat veel!', terwijl het bij **cómo!** niet zozeer om de hoeveelheid gaat maar meer om de wijze waarop, het hoe. Vergelijk:

¿Cómo pasa el tiempo! <i>komo pasa el tjempo!</i>	Wat gaat de tijd!
¿Cómo canta esa mujer! <i>komo kanta esa moecher</i>	Wat zingt die vrouw!
¿Cuánto te quiero! <i>koeanto te kjero!</i>	Wat mag ik je toch graag!
¿Cuánto comes! <i>koeanto komes!</i>	Wat eet jij toch veel!

Wat een! gevolgd door een zelfstandig naamwoord wordt vertaald met **qué** en **cuánto**. Als je voor *Wat een!* kunt denken 'Wat veel!', 'Wat een hoop!' in letterlijke zin, wordt **cuánto** gebruikt. In plaats van **cuánto** wordt ook wel **qué de** gebruikt.

Dios mío, ¿qué calor! <i>diejos miejo, kee kalor!</i>	Mijn God, wat een hitte!
¿Qué (buena) suerte tengo! <i>kee soe-erte tenggo</i>	Wat een mazzel heb ik toch!
¿Cuánta (Qué de) nieve! <i>koeanta nie-eebe!</i>	Wat een (hoop) sneeuw!

Zoals de voorbeelden laten zien, krijgt een uitroep in het Spaans niet alleen een uitroepeteken aan het eind, maar ook een (omgekeerde) aan het begin.

53 Wat weet hij (toch) veel!

.....

54 Wat regent het! (*je kunt zowel bedoelen 'het regent hard' als 'het regent veel'*)

.....

55 Wat eet jij (toch) veel!

.....

56 Wat een huis!

.....

57 Wat een schandaal!

.....

58 Wat een lawaai!

.....

59 Wat een rust! (rust = paz *paS*)

.....

60 Wat rent hij (hard)!

.....

61 Wat een kracht heeft Pablo!

.....

62 Wat een boeken!

.....

63 Wat een mensen!

.....

5 De werkwoorden *hebben* en *zijn*

Tot de meest eenvoudige zinnen behoren ook die van het type 'Het huis heeft een tuin', waarin **hebben** de betekenis heeft van 'bezitten'. Met het werkwoord **zijn** kunnen zinnen gevormd worden met een naamwoordelijk gezegde, waarvan **zijn** het werkwoordelijk deel is en een zelfstandig naamwoord het naamwoordelijk deel: 'Wij zijn burenen.' Voor het formuleren van dergelijke zinnen moet je de vervoeging kennen van de werkwoorden **hebben** en **zijn** in de presente.

Het Spaans heeft twee woorden voor *hebben*, namelijk **haber** en **tener**, en drie woorden voor *zijn*, namelijk **haber**, **estar** en **ser**. De *presente* van deze werkwoorden is als volgt:

	haber <i>aber</i>	tener <i>tener</i>	ser <i>ser</i>	estar <i>estar</i>
yo	he è ik heb, ben	tengo <i>tengġo</i> ik heb	soy <i>soj</i> ik ben	estoy <i>estoj</i> ik ben
tú	has <i>as</i>	tienes <i>tie-enes</i>	eres <i>eeres</i>	estás <i>estas</i>
él/ella/Ud.	ha à	tiene <i>tie-ene</i>	es <i>es</i>	está <i>esta</i>
nosotros/as	hemos <i>emos</i>	tenemos <i>teneemos</i>	somos <i>soomos</i>	estamos <i>estamos</i>
vosotros/as	habéis <i>abe-ies</i>	tenéis <i>tene-ies</i>	sois <i>so-ies</i>	estáis <i>esta-ies</i>
ellos/ellas/Uds.	han <i>an</i>	tienen <i>tie-enen</i>	son <i>son</i>	están <i>estan</i>

Tener wordt gebruikt voor *hebben* gevolgd door een zelfstandig naamwoord (zinnen a), **haber** wordt gebruikt voor *hebben* en *zijn* als hulpwerkwoord bij de voltooid tegenwoordige tijd (zinnen b).

- (a) **El hombre tiene problemas.** De man heeft problemen.
el ombree tie-ene probleemas
- Tengo frío.** *tengġo frieo* Ik heb het koud.
- (b) **¿A qué hora ha llamado?** à kee *ora* à *ljamaado*? Hoe laat heeft hij gebeld?
¿Por qué no has venido a clase? *por kee no as beniedo a klasee*? Waarom ben je niet op de les gekomen?

Als *zijn* geen hulpwerkwoord is bij de voltooid tegenwoordige tijd gebruik je of **estar** of **ser**. Je gebruikt **estar**:

► als *zijn* zelfstandig werkwoord is in de betekenis van 'zich bevinden'.

- La agencia está en un edificio antiguo.** Het bureau bevindt zich in een oud gebouw.
la achenSieja esta en oen ediefieSieo antieġwo
- Granada está en Andalucía.** Granada ligt in Andalusië.
ġranaada esta en andaloeSiea

► als *zijn* koppelwerkwoord is gevolgd door een bijvoeglijk naamwoord en een voorbijgaande gesteldheid aangeeft.

- Lola está muy enfadada.** Lola is erg boos.
lola esta moej emfadada
- El museo está abierto.** Het museum is open.
el moeseeo esta aabie-erto

► als *zijn* koppelwerkwoord is gevolgd door een bijvoeglijk naamwoord en een blijvende gesteldheid aangeeft die echter geen eigenschap is maar een aangewaarde toestand.

- El vaso está roto.** *el baso esta roto* De vaas is gebroken.
El hombre está muerto. De man is dood.
el ombree esta moeertee

Ser wordt gebruikt:

► als *zijn* zelfstandig werkwoord is in de betekenis van 'plaatsvinden'. Je zou dan ook **tener luego** *tener loeġo* (plaatsvinden) kunnen gebruiken.

- La reunión es en casa de Manuel.** De vergadering is bij Manuel thuis.
la rree-oenjón es en kasa dee maanoewel

La fiesta es el domingo. <i>la fie-esta es el doomienggo</i>	Het feest is op zondag.
► als <i>zijn</i> koppelwerkwoord is en het naamwoordelijk deel van het gezegde een zelfstandig naamwoord, een voornaamwoord of een telwoord.	
La directora es una mujer. <i>la dierektoora es oena moecher</i>	De directeur is een vrouw.
Hoy es un día hermoso. <i>oj es oen dieja ermosoo</i>	Vandaag is het een prachtige dag.
¿Quién es? - Soy yo <i>kie-en es? soj jo.</i>	Wie is dat? - Ik ben het.
Somos dos <i>soomos dos.</i>	We zijn met zijn tweeën.
► als <i>zijn</i> koppelwerkwoord is en het naamwoordelijk deel van het gezegde een bijvoeglijk naamwoord dat iets karakteristieks aanduidt, een blijvend kenmerk of althans iets dat niet van de ene op de andere dag verandert.	
Este libro es muy interesante. <i>estee liebro es moej ienteeresantee</i>	Dit boek is erg interessant.
Carmen todavía es joven. <i>karmen toodaviea es chowen</i>	Carmen is nog jong.

Raadpleeg bij het maken van de volgende zinnen steeds de overzichtjes van de vervoegingen op de vorige bladzijde.

1 Je hebt geluk. (het geluk = la suerte *la soe-ertee*)

.....

2 Sorry (Perdón *perdon*). Weet u waar het station is? (weten = saber *saber*)

.....

3 Heb je werk?

.....

4 Waar zijn de kinderen?

.....

5 Hoi! (Hola *ola*) Ik ben Pedro.

.....

6 We zijn vrienden.

.....

7 Zij zijn studenten.

.....

8 Hij is een collega.

.....

9 Ik heb geen honger.

.....

10 Wij hebben geen sleutel.

.....

11 Pedro heeft geen auto.

.....